

Stanovisko Asociácie priemyselných zväzov a dopravy

na rokovanie HSR SR dňa 22.8.2022

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

1. Postoj APZD

APZD súhlasí s predloženým materiálom a odporúča ho na ďalšie legislatívne konanie.

Podporujeme zapracovanie pripomienok predložených AZZZ uvedených v prílohe tohto stanoviska.

2. Zdôvodnenie postoja APZD

APZD neuplatnila v medzirezortnom pripomienkovom konaní žiadne pripomienky. Pred HSR SR nás požiadala AZZZ o podporu ich stanoviska. Ich pripomienky sme prerokovali s pracovnoprávnou skupinou APZD, ktorá im vyjadrila podporu.

3. Stručný popis navrhovaných zmien, cieľ a obsah materiálu

Návrhom zákona sa zavádza nová predvolená investičná stratégia na báze princípu životného cyklu a prioritizáciou dlhodobého vyplácania majetku sporiteľov v starobe.

Nová investičná stratégia

- dnes až 55 % sporiteľov sporí výhradne v dlhopisových garantovaných dôchodkových fondoch s nižšou mierou zhodnotenia,
- návrhom zákona sa zavádza nová predvolená investičná stratégia pre nových sporiteľov a postupne aj pre existujúcich,
- v prvej fáze sporenia (investovania) je nevyhnutné, aby **bol majetok sporiteľa (najmenej 95 %) umiestnený takmer výlučne do akciových investícií** (do globálnych akciových fondov) – až do veku 54 resp. 50 rokov podľa prechodných období definovaných v zákone,
- následne začne postupný presun majetku sporiteľa do menej rizikových dlhopisových a peňažných investícií a to o 4 % z hodnoty čistého majetku ročne a po dovŕšení dôchodkového veku o 5 %,
- zavádza sa povinnosť DSS bez odkladu previesť sporiteľovi takú časť čistej hodnoty majetku do dlhopisového garantovaného dôchodkového fondu, ak percentuálny pomer nezodpovedá hodnotám vzhľadom na vek sporiteľa,
- predvolená sporiaca stratégia bude uplatňovaná do žiadosti o doživotný dôchodok,

- navrhuje sa zosúladiť majetok existujúcich sporiteľov s predvolenou investičnou stratégiou automaticky najneskôr do 31.12.2024, lehotu môže NBS predĺžiť najviac o 1 rok,
- o automatických presunoch do iných typov fondov musí DSS najneskôr do 28.2.2023 informovať všetkých dotknutých sporiteľov – sporiteľ prechod môže odmietnuť.

Ďalšie súvisiace legislatívne zmeny:

- platenie dobrovoľných príspevkov bude možné aj počas poberania starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku,
- navrhuje sa **zúženie foriem výplaty starobného alebo predčasného dôchodku na programový výber (tzv. prvá výplatná fáza) a doživotný dôchodok/doživotná anuita (tzv. druhá výplatná fáza)**,
- navrhuje sa vypustiť právna úprava dočasného dôchodku a pozostalostných dôchodkov, nakoľko nezapadajú do nového konceptu navrhovanej výplatnej fázy,
- dočasné dôchodky (režim malej nasporenej sumy) bude možné vyplácať iba v jednorazovej sume,
- prvá výplatná fáza trvá polovicu predpokladaného počtu mesiacov, ktorých by sa mal sporiteľ dožiť,
- počas prvej výplatnej fázy sa v prípade úmrtia celý zostatok účtu vyplatí oprávneným osobám,
- aj v tejto výplatnej fáze bude prichádzať k zhodnocovaniu majetku – prostriedky budú primárne vyplácané z dlhopisných fondov,
- **vyplácané dôchodky by nemali klesať**, ak dosiahnu nižšiu hodnotu ako medián najnižších mesačných súm doživotného dôchodku určených z ponukového systému, bude suma rovná mediánu,
- ak dôchodková hodnota pre programový výber bude nižšia ako 30-násobok vyššie uvedeného mediánu navrhuje sa jej jednorazové vyplatenie,
- v druhej výplatnej fáze bude výplata dôchodku realizovaná formou doživotného dôchodku (2 možnosti – so zvyšovaním alebo bez zvyšovania súm) s povinnosťou zakúpenia doživotnej anuity,
- ak dôchodková hodnota pre doživotný dôchodok nepostačuje na výplatu doživotného dôchodku, na žiadosť sporiteľa môže byť nastavený aj programový výber,
- ak je individuálna garancia pre doživotný dôchodok vyššia ako suma majetku sporiteľa v dlhopisovom fonde určenej na vyplácanie sa navrhuje, aby rozdiel doplatila DSS,
- navrhuje sa definovať dva druhy certifikátu, na každú fázu vyplácania starobného dôchodku osobitne, ktoré potvrdzujú aktuálnu hodnotu osobného dôchodkového účtu a garancie,
- na základe certifikátov DSS vypracujú tzv. ponukové listy o podmienkach výplatnej fázy,
- do certifikátu nie sú zahrnuté dobrovoľného príspevky sporiteľa - musí o ich zaradenie požiadať,
- zavádza sa oznamovacia povinnosť DSS voči Sociálnej poisťovni z dôvodu výkonu sociálneho poistenia (výpočet dorovnania na minimálny dôchodok a výpočet výšky 13. dôchodku),
- navrhuje sa zrušenie poistenia rizika smrti poisteného (pozostalostné dôchodky), ako aj tzv. garancie 84 vyplatených mesačných súm doživotného dôchodku, pretože znižujú mesačnú sumu doživotného dôchodku,

- menia sa ustanovenia o požadovanej výške vlastných zdrojov DSS,
- DSS nebudú mať nárok na odplatu za zhodnotenie majetku v dôchodkovom fonde ani za vedenie osobného dôchodkového účtu - **navrhuje sa ale zvýšenie odplaty za správu majetku v dôchodkovom fonde na 0,4 %**,
- **individuálna garancia sa bude vzťahovať na všetky príspevky a penále**, ktoré boli sporiteľovi pripísané na osobný dôchodkový účet vedený pre dlhopisový garantovaný dôchodkový fond,
- s cieľom eliminovať neodôvodnené prestupy sporiteľov v rámci DSS, nebude možné za prestup klienta získať províziu,
- **vypúšťa sa povinnosť sporiteľa dohodnúť si platenie dobrovoľných príspevkov** v zmluve o starobnom dôchodkovom sporení,
- ruší sa povinnosť Sociálnej poisťovne procesne a administratívne zabezpečovať vydávanie akceptačných listov sporiteľom pri ich prestupe do inej DSS,
- navrhuje sa, aby sporiteľ mohol prestúpiť do inej DSS po uplynutí 6 mesiacov od posledného prestupu, pri prvom prestupe tak môže spraviť najskôr 1 rok od uzavretia prvej zmluvy, ale nie počas programového výberu.

Pripomienka č. 1: Požadujeme, aby sa do predvolenej investičnej stratégie automaticky presúvali iba tzv. neaktívni sporitelia, t.j. tí, ktorí boli do dlhopisových dôchodkových fondov presunutí na základe legislatívy v roku 2013 a odvtedy neurobili žiadnu zmenu v rozložení svojho majetku v II. pilieri.

V návrhu zákona predloženom na rokovanie HSR dochádza k významnej zmene v oblasti presúvania všetkých sporiteľov narodených po roku 1968 do predvolenej investičnej stratégie, ak nevyjadria vôľu inak, a to zo všetkých, aj akciových a zmiešaných fondov. Z nášho pohľadu ide o opačný extrém ako v roku 2013. Pred marcom 2013 si viac ako 90% sporiteľov sporilo v akciových/negarantovaných fondoch a len minimum v dlhopisových fondoch; štát akciou „návratky“ následne presunul väčšinu sporiteľov do dlhopisových fondov.

Do dnes si takmer 400 tisíc sporiteľov samo cielene, na základe analýzy ich potrieb, poznania štruktúry jednotlivých fondov a informácií o ich rizikovosti a predpokladanej výkonnosti, zvolilo aktívne riadený zväčša akciový prípadne zmiešaný fond, hoci v ponuke boli aj pasívne riadené – indexové fondy. Sporitelia síce dostanú možnosť sa z uvedenej zmeny vyviazať, avšak na základe historických dát tak učinilo iba 5% sporiteľov. Každý sporiteľ má navyše iný rizikový profil a presúvať sporiteľov trvajúcich na menej rizikových alebo aktívne riadených fondoch do indexového fondu považujeme za narušenie vôle a rizikového profilu sporiteľa.

Problémom je aj načasovanie. Po 13 rokoch silného rastu akciových trhov má byť presunutá väčšina sporiteľov do pasívnych indexových fondov. Riziko výrazných akciových prepádov je, a najbližšie roky aj bude, obrovské. Presúvať takmer všetok majetok do jedného typu fondu predstavuje obrovské riziko strát na akciových trhoch. Tieto fondy navyše nebudú nijako riadené. Je preto otázne kto bude niesť zodpovednosť za jednostranné nediverzifikované presunutie takmer 1 milióna ľudí a 6 miliárd Eur.

Je dôležité si uvedomiť, že presunom sporiteľov zo zmiešaných a akciových fondov sa tieto fondy zmenšia natoľko, že to prakticky spôsobí ich zánik. Výrazne sa tak zmenší konkurencia medzi DSS aj možnosť voľby pre sporiteľa, a tiež diverzifikácia všetkých penzijných úspor. Sporitelia nebudú mať na výber nič iné, iba pasívny fond, v každej DSS ten istý.

Indexové fondy síce za ostatných 10 rokov vykazovali vysokú výkonnosť, avšak takéto prostredie nemusí pretrvať večne. Ak sa na trhoch udeje zmena, sporitelia nebudú mať možnosť žiadnych iných fondov – iba pasívne riadených indexových (100% akcií) a dlhopisových (100% dlhopisov) fondov. Treba si uvedomiť, že napr. index MSCI World obsahuje 67% amerických akcií. Dve tretiny slovenských penzijných úspor by tak boli zainvestované v amerických akciách.

Návrh ide aj proti dobrej praxi vo vyspelých krajinách, keď vopred znemožňuje investície napríklad aj do alternatívnych aktív. Kanada, Nový Zéland, severná Európa atď., významne investujú práve do alternatívnych aktív. Návrh tiež vopred znemožňuje akékoľvek možnosti financovania domácich (slovenských) projektov.

Z nášho pohľadu týmto návrhom ide o zásah do ochrany spotrebiteľa s vysokým rizikom vzniku škody (straty) z dôvodu, že MPSVR SR automaticky presúva sporiteľov, ktorí si vedome vybrali určitý fond, prípadne počas trvania svojho sporenia túto voľbu aktívne a vedome upravovali.

Pripomienka č. 2: Žiadame úpravu odplát v súlade s pripomienkou AZZZ predloženou do MPK z dôvodu neúmerného zásahu do podnikania DSS.

V predložennom návrhu zákona MPSVR SR navrhuje úplné zrušenie odplaty za vedenie účtu a odplaty za zhodnotenie a navýšenie odplaty za správu z aktuálnej úrovne 0,3 na 0,4 % v hodnoty spravovaného majetku vo fonde.

AZZZ tento návrh nepovažuje za optimálny. Rušené odplaty majú svoje opodstatnenie. Odplata za vedenie účtu je jediná odplata, ktorá nezávisí od vývoja finančných trhov a do hospodárenia DSS tak prináša čiastočnú stabilitu v prípade poklesov finančných trhov. Jej rušenie navyše nie je ani vecne odôvodnené najmä ak dochádza k jej rušeniu iba na strane DSS, pričom sa ponecháva na strane Sociálnej poisťovne. Odplata za zhodnotenie odmeňuje DSS za zhodnotenie úspor sporiteľa. Navrhované výrazné skokovité zníženie odplát DSS (podľa analýzy vplyvov o 57 %) so súčasným zvýšením ich nákladov vyvolaných navrhovanými zmenami zákona a bez ubratia akýchkoľvek povinností a nárokov na činnosť DSS môže mať negatívny vplyv na ich finančnú stabilitu. Navrhovaná štruktúra odplát navyše môže byť pre menšie DSS likvidačná, keď im takto znížené poplatky znemožnia normálne fungovať a podnikáť. To spôsobí zníženie počtu DSS, zníženie konkurenčného prostredia a bude mať za následok horší výber pre sporiteľa

Preto AZZZ aj naďalej považuje za optimálny návrh, ktorý definovala v rámci MPK, kde štruktúra poplatkov ostáva zachovaná, pričom sa postupne znižujú výšky sadzieb odplát za zhodnotenie a vedenie účtu. Nepríde tak k výraznému skokovitému poklesu odplát v čase kedy DSS budú mať zvýšené náklady na rozsiahlu úpravu systémov, komunikáciu so sporiteľmi a zavádzanie a zabezpečovanie navrhovanej výplatnej fázy, ktorá výrazne zvýši prevádzkové náklady DSS. V sume celkových odplát však aj tak pôjde o podstatné zníženie odplát (v priemere o viac ako 25%) oproti súčasnému stavu.

Predkladateľ v Doložke vybraných vplyvov konštatuje, že v rámci svetového porovnania, dosahujú najnižšie odplaty dôchodkové fondy v Austrálii na úrovni 0,45%. Ide o neporovnateľne väčšie dôchodkové fondy, ktoré spravujú neporovnateľný objem majetku a je tak absolútne neodôvodnené, aby sa na výrazne menšie dôchodkové fondy na Slovensku uplatňovala ešte nižšia, v zásade najnižšia odplata v rámci porovnateľných schém. V porovnaní so zahraničnými fondami by DSS navyše museli za túto odplatu nielen spravovať dôchodkové fondy, ale aj riadiť rozloženie úspor klienta v zmysle predvolenej investičnej stratégie, zabezpečovať výplatnú fázu po dobu desať rokov a dedičskú agendu a poskytovať klientom garancie proti poklesom majetku.

Pripomienka č. 3: Požadujeme z návrhu zákona čl. I vypustiť bod 109 a teda zmenu v ustanovení o poskytovaní osobných údajov dôchodkovou správcovskou spoločnosťou.

Povinnosť poskytovať akékoľvek vopred nedefinované osobné údaje sporiteľov MPSVaR, MF SR, NBS a RRZ je v rozpore s právom Európskych spoločenstiev, je redundantná a neurčitá. Navrhovaná úprava je v priamom rozpore ako s 31. úvodným ustanovením GDPR, veta druhá, tak aj so zásadami obmedzenia účelu a minimalizácie podľa čl. 5 GDPR. Zásada obmedzenia účelu určuje, že musí existovať konkrétny účel spracúvania osobných údajov a nie je prípustné získavať osobné údaje na

neidentifikované účely. Z pohľadu zásady minimalizácie údajov ďalej platí, že zbierať a spracúvať možno iba osobné údaje, ktoré sú nevyhnutné na naplnenie daného účelu.

Predkladaný návrh odkazuje pri účele spracúvania osobných údajov sporiteľov iba vágne na príslušné kompetenčné zákony, čo nijako presne a spoľahlivo nevymedzuje navrhovaný účel spracúvania osobných údajov sporiteľov a ani ich okruh. Pokiaľ nejaký takýto účel existuje, určuje ho vždy príslušný zákon, ktorý spracúvanie konkrétnych údajov pre príslušný ústredný orgán štátnej správy umožňuje; účelom spracúvania tak nemôže byť všeobecne vymedzený kompetenčný rozsah takéhoto orgánu a z tohto pohľadu je navrhovaná úprava redundantná.

31. úvodné ustanovenie GDPR, veta druhá, určuje, že žiadosti orgánov verejnej moci by v takýchto prípadoch mali byť zasielané vždy písomne, spolu so zdôvodnením, príležitostne a nemali by sa týkať celého informačného systému ani viesť ku prepojeniu informačných systémov. Navrhovanú zmenu preto požadujeme vypustiť.